

Zdzisław Bitner (1909 – 1997)

Notka biograficzna

Zdzisław Büttner urodził się 28 stycznia 1909 roku w Poznaniu w rodzinie Leona Büttnera i Pauliny z d. Dąbrowskiej, jako drugie dziecko rodziny. (Po wojnie zmienił pisownię nazwiska na Bitner). W latach 1914-1918 uczęszczał do niemieckiej szkoły (tzw. Volksschule). Rodzice

... z rodzicami i rodzeństwem

popołudniami posyłał synów na prywatne lekcje języka polskiego i historii. Jako niespełna 10-letni chłopiec przeżywał Powstanie Wielkopolskie. Ojca stracił mając 12 lat. Odtąd matka

samotnie wychowywała troje dzieci: brata Witolda i siostrę Irenę. Po ukończeniu w 1928 roku Gimnazjum Koedukacyjnego w Dębnie n. Nerem, rozpoczął studia w Państwowej Wyższej Szkole Budowy Maszyn

i Elektrotechniki w Poznaniu na nowo powołanym Wydziale Elektrycznym. Koszty swoich studiów i prawnicze studia brata Witolda opłacał ze środków uzyskanych z korepetycji przedmiotów ścisłych. W czasie studiów opracował wraz z Romanem Czaplickim skrypt z wykładów prof. Eugeniusza Jezierskiego „Oświetlenie elektryczne”. Był to wówczas jedyny skrypt z tej dziedziny. Studia ukończył w 1932 roku jako pierwszy absolwent Wydziału Elektrycznego późniejszej Politechniki Poznańskiej.

Po odbyciu w latach 1932-1933 czynnej służby wojskowej w Szkole Podchorążych Rezerwy Wojsk Łączności w Zegrzu, rozpoczął pracę w Zjednoczeniu Elektrowni Okręgu Radomsko – Kieleckiego Skarżysku Kamiennej, a następnie w Urzędzie Miar w Poznaniu. W połowie 1937 roku przeszedł do pracy w Spółce-Pomorska Elektrownia Krajowa Gródek, jako kierownik techniczny Oddziału w Grudziądzu. Czynnie uczestniczył w zainicjowanym przez dyrektora Spółki A. Hoffmanna propagowaniu na terenie Pomorza zwiększenia zużycia energii elektrycznej, m.in. poprzez szersze zastosowanie ogrzewania elektrycznego (słynne piecyki z Gródka), wprowadzenia oświetlenia elektrycznego oraz wykorzystywania energii elektrycznej do napędu maszyn. Wówczas to, z uwagi na brak dostatecznie rozwiniętej sieci elektroenergetycznej, opracowano i uruchomiono przewoźne stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz silniki elektryczne do napędu młocarni, które rolnicy ustawiali wzdłuż linii napowietrznych 15 kV.

W sierpniu 1939 r. zostaje zmobilizowany i bierze udział w kampanii wrześniowej, jako dowódca plutonu w kompanii łączności 16 Dywizji Piechoty w stopniu podporucznika. Walczy w bitwie nad Bzurą, a po jej zakończeniu przebiega się do Warszawy. Zrządzeniem losu w obronie Warszawy uczestniczy Jego brat Witold (w cywilu prawnik-adwokat), który zginął tam pod koniec września.

Do niewoli niemieckiej dostaje się w Puszczy Kampinowskiej. Osadzony pierwotnie w oflagu XI A Osterode, w górach Harzu jako jeńiec wojenny nr 446/XIA. Przed wojną był aktywnym członkiem Związku Zachodniego, poszukiwanym przez Niemców. Pobyt w niewoli, paradoksalnie uchronił Go najprawdopodobniej przed śmiercią.

marzec 1940, w Oflagu XI A Osterode. Zdż. Bitner drugi od prawej

Już w październiku 1939 roku grupa oficerów, a w cywilu elektryków zorganizowała się początkowo pod nazwą „Koło Obozowe Stowarzyszenia Elektryków Polskich”. Niemiecka komenda obozu nazwy tej nie przyjęła do wiadomości. Organizację wpisano do niemieckiego rejestru pod nazwą „Koło Elektryków” w ramach „Kół Naukowych Obozu”. Koło liczyło ok. 30 członków, oficerów elektryków silno- i słaboprądowców oraz oficerów nie będących elektrykami lecz interesujących się tą dziedziną wiedzy. Trzon koła elektryków wykazywał przez cały czas niewoli dużą prężność tak, że stawał się ośrodkiem nadającym ton pracy w różnych innych obozach jenieckich, do których organizatorów tego Koła przewieziono. Do tego grona należy również ppor. inż. Zdzisław Bitner, przeniesiony w 1940 r. do oflagu IIC Woldenberg.

Polscy oficerowie świadomi byli, że ich pobyt w obozie może potrwać wiele lat. Oficerowie zgodnie z konwencją genewską mogli zajmować się pracą kulturalno-oświatową w postaci prowadzenia wszelkiego rodzaju kursów i wykładów, organizowania bibliotek, imprez artystycznych i sportowych. Pomimo stosowanych przez władze niemieckie znacznych ograniczeń i utrudnień w realizacji tych uprawnień, działania te były stopniowo coraz bardziej rozszerzane i doskonałe.

W Oflagu IIC Zdz.Bitner wraz z ppor. inż. Januszem Gniewiewskim zakłada Koło Elektryków. Przez cały czas pobytu w oflagu IIC był jego sekretarzem. Był jednym z najaktywniejszych elektryków, którego projekty, opracowania i zeszyty-konспекty znajdują się w Muzeum Woldenberczyków. Popularyzując elektrotechnikę i elektroenergetykę w latach 1943 i 1944 wygłasza odczyty „O zakresie użytkowania energii elektrycznej”, ale również studiuje matematykę.

W ramach „Powszechnego Obozowego Konkursu na projekt zagrody wiejskiej i domu mieszkalnego jednorodzinne go na wsi” (12-16.03.1944 r.), z kolegą elektrykiem ppor. inż. Romanem Mastalerzem opracował projekt elektryfikacji zagrody wiejskiej. W ramach działalności Koła opracowano założenia do budowy dużej elektrowni ciepłej, planowano rozwój powojennej energetyki polskiej. Wykonano prace studialne dotyczące elektryfikacji polskiej wsi. Po wojnie prace te były punktem wyjścia do rzeczywistych działań.

Po wyzwoleniu, w 1945 roku wraca do Grudziądza. Jako kierownik Podokręgu Grudziądz w Zjednoczeniu Energetycznym Okręgu Bydgosko-Toruńskiego opracował koncepcję energetycznego zasilania Grudziądza. Nadzorował odbudowę obiektów energetycznych i projektował nowe. Pracował również jako nauczyciel. W szkole średniej w Grudziądzu, wobec braku kadry nauczycielskiej wymordowanej przez okupanta nauczał matematyki.

Zdz. Bitner z żoną Heleną i dziećmi Elżbietą, Witoldem i Marią. 1956

W 1947 roku zawiera związek małżeński z Heleną Szydłowską. Miał czworo dzieci: Witolda, Elżbietę, Marię i Annę. W 1950 roku zostaje powołany na stanowisko dyrektora Zjednoczenia Energetycznego Bydgosko-Toruńskiego, a rok później mianowany dyrektorem nowo utworzonego Zakładu Zbytu Energii w Bydgoszczy. W tym samym roku zostaje dyrektorem Zakładu Energetycznego Toruń, na tym stanowisku pracuje do 1953 roku. Następne pięć lat to praca w Ministerstwie Energetyki w Warszawie jako starszy inspektor eksploatacji. W 1958 roku wraca do Bydgoszczy gdzie rozpoczyna pracę w Zakładach Energetycznych Okręgu Północnego. Przez cztery lata kierował tam Działem Sieci, a następnie Okręgową Dyspozycją Mocy. Na emeryturę przeszedł w 1975 roku.

Działalność w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich, była pasją inż. Zdzisława Bitnera. Do SEP wstąpił w 1937 roku w Oddziale Toruńskim SEP. Po wyzwoleniu zorganizował Koło SEP w Grudziądzu. W latach 1950-1951 był prezesem Oddziału Bydgoskiego SEP. W styczniu 1954 roku był współzałożycielem Koła Zakładowego SEP przy Zakładzie Sieci Elektroenergetycznych w Toruniu i jego wiceprzewodniczącym. Najbardziej twórczy okres Jego działalności w SEP przypadł na lata 1960-1975, kiedy to pełnił nieprzerwanie obowiązki prezesa Oddziału Bydgoskiego SEP. W latach 1975-1987 był nieprzerwanie wiceprezesem Zarządu Oddziału Bydgoskiego. Był członkiem Zarządu Głównego SEP dwóch kadencji (1984-87 i 1987-90).

Zdz. Bitner, gość honorowy Jubileuszu SEP 1982

Zmarł 12 lipca 1997 roku. Był inicjatorem wielu działań i akcji na rzecz środowisk elektryków, ale także w telekomunikacji i przemyśle. Był sumienny i wymagający od siebie i innych, ale jednocześnie serdeczny i wyrozumiały. Zasłużony działacz SEP, Honorowy Członek Stowarzyszenia Absolwentów Politechniki Poznańskiej, Honorowy Prezes Oddziału Bydgoskiego SEP. Członek Honorowy Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Za działalność społeczną w stowarzyszeniach naukowo-technicznych wyróżniony złotymi odznakami honorowymi SEP i NOT. Odznaczony wieloma odznaczeniami państwowymi, w tym Medalem za udział w wojnie obronnej, Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Pochowany został na Cmentarzu parafii Św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

*Opracowali: Edward Cadler i Eugeniusz Kaczmarek –Oddział Gorzowski Stowarzyszenia Elektryków Polskich,
na podstawie:
Oflag II C Woldenberg, pr. zb. pod red. Stefana Kotarskiego, KiW 1984, Warszawa.
Wyprawa do oflagu II C, Marian Brandys, Stowarzyszenie Woldenberczyków, 2016.
Archiwum rodzinne Witolda Bitnera, syna ppor. inż. Zdzisława Bitnera.
Inż. Zdzisław Bitner 1909-1997, Energetyka, nr 9-1997.
Zasoby Muzeum Woldenberg IIC.*

Gorzów, 25 września 2019.